

מבט לאיראן

2 בספטמבר 2018 – 6 בספטמבר, 2018

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ שבוע לאחר ביקור שר ההגנה האיראני בדמשק, ביקר בסוריה גם שר החוץ האיראני, מחמד-ג'ואד זריף. הביקור התקיים לקראת **מפגש הפסגה בין נשיאי איראן, רוסיה ותורכיה הצפוי להתקיים בטהראן (7 בספטמבר 2018)** ועל רקע ההכנות הנמשכות למתקפה הצפויה במרחב אדלב. בדומה לשר ההגנה האיראני, הדגיש גם שר החוץ זריף את רצונה של איראן למלא תפקיד מרכזי בשיקומה הכלכלי של סוריה בתום מלחמת האזרחים.

◀ **בנגדאד התכנסה ב-1 בספטמבר 2018 פגישת הועדה הביטחונית המרובעת** בהשתתפות סגני הרמטכ"לים של איראן, רוסיה, עיראק וסוריה. כינוס הועדה מבטא את המשך התיאום הביטחוני והמודיעיני בין ארבע המדינות לנוכח ההתפתחויות במערכה נגד דאעש והמורדים בסוריה ובעיראק.

◀ בטהראן הכחישו בראשית השבוע את הדיווחים בתקשורת המערבית על העברת טילים בליסטיים מאיראן למיליציות השיעיות בעיראק והציגו אותם כניסיון נוסף מצד ארה"ב ובעלות בריתה לפגוע ביחסים בין איראן ושכנותיה. בתוך כך ממשיכה איראן בניסיונותיה להשפיע על הרכבת הממשלה החדשה בבגדאד. זאת, במקביל למאמצים האמריקאים בהובלת שליחו של הנשיא האמריקאי להביא להקמת ממשלה בראשות חידר עבאדי, שלא תכלול את קואליציית אלפתח המזוהה עם המיליציות השיעיות הנתמכות על-ידי איראן. אתר עיראקי דיווח השבוע, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, הודה לאחרונה, כי טהראן אינה מסוגלת למנוע מחידר עבאדי להמשיך בכהונתו.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ נשיאי רוסיה, איראן ותורכיה צפויים להיפגש ב-7 בספטמבר 2018 בטהראן. הפגישה צפויה לקראת המתקפה הקרובה במרחב אדלב שבצפון-מערב סוריה.

נשיאי רוסיה, איראן ותורכיה (תסנים, 2 באפריל 2018).

◀ בריאיון עיתונאי אמר שר החוץ האיראני, מחמד-ג'ואד זרִיף (Mohammad Javad Zarif), כי איראן רואה בוועידת הפסגה המשולשת הזדמנות עבור שלושת הנשיאים לקיים התייעצויות נוספות בנוגע לתהליך ההסדרה המדינית בסוריה. הוא ציין, כי מבחינתה של איראן, הפתרון למשבר בסוריה יושג באמצעות שיחות מדיניות.

◀ בהתייחסו לדיווחים בתקשורת המערבית, כי רוסיה מנהלת משא ומתן עם ארה"ב בנוגע לנסיגת הכוחות האיראנים מסוריה אמר זרִיף, כי אין בסיס לטענות לפיהן רוסיה מנהלת משא ומתן עם ארה"ב בשמה של איראן ואם איראן תהיה מעוניינת לנהל משא ומתן (עם ארה"ב), היא יכולה לעשות זאת בעצמה. הוא ציין, כי מדיניות ארה"ב באזור מסוכנת מאוד (אלף, 1 בספטמבר 2018).

◀ ב-3 בספטמבר 2018 הגיע שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זרִיף (Mohammad Javad Zarif), לביקור לא מתוכנן בסוריה, במהלכו נועד עם הנשיא אסד, עם ראש ממשלת סוריה, עמאד ח'מיס (Imad Khamis), ועם שר החוץ הסורי, וליד מעלם (Walid Muallem), ודן עימם בהתפתחויות באזור וביחסים בין שתי המדינות.

◀ עם הגיעו לדמשק אמר זרִיף, כי הביקור נועד לצורך התייעצויות עם הבכירים הסורים לקראת פגישת הפסגה בין נשיאי איראן, רוסיה ותורכיה בטהראן. בפגישתו עם ראש ממשלת סוריה אמר זרִיף, כי איראן מעוניינת להשתתף בשיקום הכלכלי של סוריה. הוא ציין, כי סגנו הראשון של נשיא איראן צפוי לבקר בסוריה כדי לחתום על הסכם כולל וארוך טווח לשיתוף פעולה בין שתי המדינות (תסנים, 3 בספטמבר 2018).

◀ במסיבת עיתונאים, שקיים בתום ביקורו בסוריה, אמר שר החוץ האיראני, כי שיקום סוריה ועיראק מספק הזדמנות טובה לחברות איראניות לייצא שירותים טכניים והנדסיים לשתי המדינות ומייצר אפשרויות תעסוקה עבור איראנים (מהר, 5 בספטמבר 2018).

פגישת זריף - אסד בדמשק (תסנים, 3 בספטמבר 2018).

◀ שר החוץ הסורי, וליד אל-מעלם (Walid al-Muallem), אמר, כי ארצו נחושה לקדם את שיתוף הפעולה הצבאי שלה עם איראן. מעלם, שהגיע ב-30 באוגוסט 2018 לפגישה במוסקבה עם עמיתו הרוסי, סרגיי לברוב, ציין, כי איראן היא שותפה מרכזית וידידתה של סוריה וכי היועצים הצבאיים האיראנים מילאו תפקיד מכריע במערכה נגד הטרוריסטים בסוריה לצד הצבא הסורי. בהתייחסו לביקור שר ההגנה האיראני, אמיר חאתמי, בשבוע שעבר בדמשק, במהלכו נחתם הסכם לשיתוף פעולה צבאי בין שתי המדינות, אמר מעלם, כי הגיוני לחתום על הסכמים לשיתוף פעולה צבאי בין שתי המדינות על מנת לאפשר את הרחבת הקשרים ביניהן בתחום זה (אירן"א, 31 באוגוסט 2018).

◀ ב-1 בספטמבר 2018 התכנסה במטה משרד ההגנה העיראקי בבגדאד פגישת הועדה הביטחונית המרובעת בהשתתפות נציגי איראן, רוסיה, עיראק וסוריה. הועדה הוקמה לפני שלוש שנים לצורך תיאום ביטחוני וחילופי מידע מודיעיני בין ארבע המדינות במערכה נגד דאעש בעיראק ובסוריה. במהלך הפגישה דנו סגני הרמטכ"לים של רוסיה, איראן וסוריה ועוזר הרמטכ"ל העיראקי בהתפתחויות האחרונות במערכה נגד הטרור, ובמיוחד בסוריה. סגן הרמטכ"ל האיראני לעניינים בינלאומיים, קדיר נזאמי (Qadir Nezami), שעמד בראש המשלחת האיראנית אמר, כי נציגי ארבע המדינות הסכימו לקיים בעתיד הקרוב מפגש בין ארבעת הרמטכ"לים של איראן, רוסיה, עיראק וסוריה (תסנים, 2 בספטמבר 2018). דווח, כי ארבע המדינות המשתתפות הקימו חדר מבצעים משותף נגד דאעש, אשר עדיין פועל באזור המדברי שבגבול עיראק-סוריה (אלנהאר, 1 בספטמבר 2018).

הועדה הביטחונית המרובעת (אירנ"א, 2 בספטמבר 2018).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), הכחיש בתוקף את הדיווח, שהתפרסם בסוכנות הידיעות רויטרס (31 באוגוסט 2018), כי איראן העבירה טילים בליסטיים למיליציות השיעיות בהן היא תומכת בעיראק. על-פי דיווח זה, איראן העבירה לידי המיליציות כמה עשרות טילים מסוג "זלזאל" ו"פאתח-110" המסוגלים לפגוע במטרות בטווח 200 עד 700 קילומטרים, כדי להעביר ליריבותיה באזור ולארה"ב את המסר כי יש לה יכולת להשתמש בשטחה של עיראק לשיגור טילים לכל מקום ובכל עת שתבחר. לפי מקורות איראנים, עיראקים ושני גורמי מודיעין מערביים, איראן העבירה את הטילים לבעלי בריתה בעיראק בחודשים האחרונים וכן מסייעת למיליציות השיעיות להתחיל לייצר טילים כאלה בעצמם.

◀ דובר משרד החוץ האיראני הגדיר דיווח זה כ"הזוי, חסר משמעות ומגוחך". הוא ציין, שכל מטרתו של דיווח שקרי וחסר בסיס זה היא לזרוע פחד בקרב מדינות האזור ולפגוע ביחסי החוץ של איראן, במיוחד בקשריה עם שכנותיה (פארס, 1 בספטמבר 2018).

◀ משרד החוץ העיראקי הכחיש, אף הוא, את דיווח רויטרס. בהודעת המשרד נאמר, כי כל מוסדות המדינה העיראקית מחויבים לסעיף 7 בחוקה האוסר על שימוש בשטח עיראק כבסיס לפעולות המכוונות נגד ביטחונה של מדינה אחרת (רשת הטלוויזיה אל-סומאריה, al-Sumaria, 2 בספטמבר 2018).

◀ בתגובה להחלטת ראש ממשלת עיראק, חידר עבאדי, להעביר את פאלח אלפיאד (Falih al-Fayyad) מתפקידו כיועץ לביטחון לאומי וכראש הרשות המפקחת על מיליציות "הגיוס העממי" (אלחשד אשעבי), אמר דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), כי מדובר בעניין עיראקי פנימי וכי אין בכוננת איראן להתערב בו. הוא ציין, כי איראן רואה חשיבות עליונה בקיומה של עיראק בטוחה, מאוחדת ומתקדמת (תסנים, 1 בספטמבר 2018). קאסמי הכחיש, כי מתח ביקורת על ההחלטה להעביר את אלפיאד מתפקידו בריאיון, שהעניק ב-31 באוגוסט 2018 לאתר החדשות הרוסי ספוטניק. הוא טען, כי כלל לא התייחס לעניין זה בריאיון לאתר הרוסי (איסנ"א, 1 בספטמבר 2018).

◀ החלטת עבאדי להדיח את אלפיאד בשל מעורבותו הפוליטית במגעים להקמת ממשלה חדשה בעיראק עוררה ביקורת חריפה מצד המיליציות השיעיות הנתמכות בחלקן על-ידי איראן. לאחרונה גברה בטהראן הביקורת כלפי עבאדי בעקבות דבריו, כי עיראק תציית לסנקציות הכלכליות המחודשות שהוטלו על איראן מצד ארה"ב. טהראן, שרואה בהצהרות אלה ביטוי נוסף לכוונת עבאדי לנקוט קו עצמאי ואף מסויג ביחס לאיראן אם ייבחר שוב לתפקיד ראש הממשלה, פועלת בשבועות האחרונים במאמץ להשפיע על תהליך הרכבת הממשלה החדשה בבגדאד. הפעילות האיראנית מתקיימת במקביל למאמצים אמריקאים בהובלת שליחו של הנשיא האמריקאי, ברט מקגורק, להשפיע על הרכבת ממשלה חדשה בבגדאד ללא השתתפות הכוחות הפוליטיים המקורבים לאיראן, ובראשם קואליציית אלפתח המזוהה עם המיליציות השיעיות הנתמכות על-ידי איראן. ב-2 בספטמבר 2018 הכריזו הקואליציה של ראש הממשלה עבאדי ושל איש הדת השיעי מקתדא אלסדר, כי הצליחו להקים עם סיעות נוספות את הגוש הגדול ביותר בפרלמנט העיראקי. בגוש לא נכללת בשלב זה קואליציית אלפתח.

◀ בתוך כך, דיווח האתר העיראקי The Baghdad Post (2 בספטמבר 2018) מפי מקורות פוליטיים עיראקים, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, הודה לאחרונה, כי טהראן אינה מסוגלת למנוע מראש הממשלה חידר עבאדי להתמודד במרוץ על ראשות ממשלת עיראק. עפ"י דיווח זה, שמהימנותו אינה ברורה, אמר סלימאני לשניים ממקורביו של איראן, ראש הממשלה לשעבר, נורי אלמאלכי, וראש קואליציית פתח, האדי אלעאמרי, כי איראן נכשלה במאמציה להדיח את עבאדי מתפקידו וכי הוא אחד המועמדים החזקים ביותר לתפקיד.

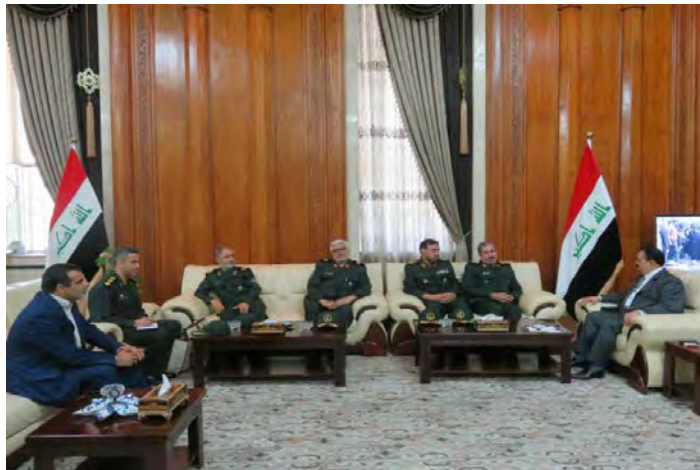
◀ יו"ר לשכת המסחר המשותפת לאיראן ולעיראק, יחיא אלאסחאק (Yahya Al-e Eshagh), אמר, כי שתי המדינות הסכימו לנטוש את הדולר בעסקאות ביניהן כדי להתמודד עם מגבלות הסנקציות הכלכליות, שהושתו מחדש על איראן מצד ארה"ב. הוא ציין, כי הדולר האמריקאי הוסר מרשימת המטבעות, בהם נעשה שימוש בעסקאות בין המדינות, ואלה יתבצעו מעתה באמצעות ריאל איראני, דינאר עיראקי ואירו. במקביל יוכלו סוחרים איראנים ועיראקים להמשיך במסחר ביניהן באמצעות עסקאות ברטר (סחר חליפין) (מהר, 1 בספטמבר 2018).

◀ שגריר איראן לשעבר בעיראק, חסן דנאא-י-פר (Hassan Danaeifar), העריך בריאיון לסוכנות הידיעות תסנים (2 בספטמבר 2018), כי איראן ועיראק ימשיכו להדק את הקשרים ביניהן חרף מאמצי ארה"ב וערב הסעודית לפגוע ביחסים בין שתי המדינות. הוא ציין, כי השבת הסנקציות האמריקאיות על איראן לא יציבו מכשול בפני היחסים בין טהראן ובגדאד המקיימות ביניהן יחסים כלכליים וקשרי תיירות נרחבים.

חסן דנא'י-פר, שגריר איראן לשעבר בעיראק (תסנים, 2 בספטמבר 2018).

◀ סגן הרמטכ"ל האיראני, קדיר נזאמי (Qadir Nezami), נפגש במהלך ביקורו בבגדאד לצורך כינוס הועדה הביטחונית המרובעת, עם שר ההגנה העיראקי, ערפאן אלחיאלי (Irfan al-Hayali), ודן עימו בהרחבת שיתוף הפעולה הביטחוני בין שתי המדינות. אלחיאלי אמר, כי עיראק מוכנה לממש את ההסכמים שכבר נחתמו בין בכירים צבאיים של שתי המדינות והודה לאיראן על שיתוף הפעולה שלה במערכה נגד דאעש (אירנ"א, 2 בספטמבר 2018).

פגישת משלחת בראשות סגן רמטכ"ל איראן עם משלחת בראשות שר ההגנה העיראקי (אירנ"א, 2 בספטמבר 2018).